

Ministarstvo rada, zapošljavanja i socijalnog dijaloga

(naziv ministarstva koje je sprovelo javnu raspravu)

Broj: 09-113/25-216/41

Podgorica, 9. decembar 2025. godine

IZVJEŠTAJ O SPROVEDENOJ JAVNOJ RASPRAVI

nacrt Strategije razvoja socijalne i solidarne ekonomije 2025-2029 s Akcionim planom 2026-2027

(naziv nacrtu zakona, odnosno strategije koji je bio predmet javne rasprave)

Vrijeme trajanja javne rasprave: 20 dana od objavljivanja javnog poziva, odnosno od **17. novembra 2025. godine**, zaključno sa **7. decembrom 2025. godine**

Način sprovođenja javne rasprave (održavanje okruglih stolova, tribina i prezentacija, sa navedenim mjestom i datumom održavanja; dostavljanje primjedbi, predloga i sugestija u pisanom ili elektronskom obliku, sa navedenim načinom i rokom dostavljanja): Ministarstvo rada, zapošljavanja i socijalnog dijaloga uputilo je javni poziv organima, organizacijama, udruženjima i pojedincima (zainteresovana javnost) da se uključe u javnu raspravu i daju svoj doprinos u razmatranju nacrtu Strategije razvoja socijalne i solidarne ekonomije 2025-2029 s Akcionim planom 2026-2027. Primjedbe, prijedlozi i sugestije mogle su se dostavljati putem pošte Ministarstvu rada, zapošljavanja i socijalnog dijaloga, na adresdu Rimski trg 26, 81000 Podgorica i elektronskim putem na mejl adresu milica.sekulovic@mrzs.gov.me i to na Obrascu 4: „Primjedbe, predlozi i sugestije“, koji je sastavni dio Uredbe o izboru predstavnika nevladinih organizacija u radna tijela organa državne uprave i sprovođenju javne rasprave u pripremi zakona i strategija, do isteka roka za sprovođenje javne rasprave, zaključno s 7. decembrom 2025. godine. U okviru javne rasprave održan je okrugli sto, dana 1. decembra 2025. godine od 10.00 do 12.00 časova, u Evropskoj kući u Podgorici (Trg Argentina, Podgorica).

Ovlašćeni predstavnici Ministarstva koji su učestvovali u javnoj raspravi:

- **Biljana Vučetić**, v. d. generalne direktorice Direktorata za socijalnu ekonomiju, volonterizam i saradnju s civilnim sektorom,
- **Milica Marđokić Sekulović**, načelnica Direkcije za socijalnu ekonomiju.

Podaci o broju i strukturi učesnika u javnoj raspravi:

Tokom trajanja javne rasprave primjedbe, predloge i sugestije u pisanoj formi, u skladu s članom 17 Uredbe o izboru predstavnika nevladinih organizacija u radna tijela organa državne uprave i sprovođenju javne rasprave u pripremi zakona i strategija ("Službeni liste Crne Gore", broj 41/18), na propisanom obrascu i u predviđenom roku, a kako je i navedeno u tekstu Javnog poziva i Programu javne rasprave od 17. novembra 2025. godine, dostavili su:

- **Lela Perović**, predstavica Saveza sindikata Crne Gore, dana 4. decembra 2025. godine, dostavljanjem mejla,

- **Suzana Stijović**, predstavnik organizacije COSV, a u ime svih potpisnika Memoranduma o saradnji potpisanog između Ministarstva rada, zapošljavanja i socijalnog dijaloga, projekta YouSEED i 20 opština, dostavljanjem dopisa putem mejla.

Na okruglom stolu, predloge i sugestije u usmenoj formi, dali su:

- **Kerim Međedović**, predstavnik NVO Agencija za lokalnu demokratiju,
- **Božina Stešević**, predstavnik NVO ADP ZID,
- **Suzana Stijović**, predstavnik organizacije COSV,
- **Nađa Pavićević**, predstavnik NVO Sigurna ženska kuća.

Rezime dostavljenih primjedbi, predloga i sugestija, sa navedenim razlozima njihovog prihvatanja, odnosno neprihvatanja:

Komentare i predloge pisanim putem na nacrt Strategije razvoja socijalne i solidarne ekonomije 2025-2029 s Akcionim planom 2026-2027 **dostavila je sljedeća zainteresovana javnost:**

- **Lela Perović**, predstavnik Saveza sindikata Crne Gore:

Savez sindikata Crne Gore dostavlja stavove i mišljenja koja se odnose na ponudjeni nacrt Strategije o socijalnoj i solidarnoj ekonomiji 2025-2029 s Akcionim planom 2026-2027, povodom održane javne rasprave (01.12.2025.godine), a to su :

1. Zastita radnika:
 - Strategija treba da jasno garantuje:
 - primjenu radnog zakonodavstva u svim subjektima SSE,
 - ugovore o radu, socijalno i penzijsko osiguranje,
 - pravo na sindikalno organizovanje i kolektivno pregovaranje.
2. Uloga Sindikata:
 - Sindikat mora biti ravnopravan partner u:
 - nadzoru nad implementacijom Strategije,
 - izradi podzakonskih akata,
 - definisanju standarda kvaliteta rada u sektoru.
3. Finansijaska održivost:
 - Predlazemo stabilne, višegodišnje fondove i programme podrške kako SSE ne bi zavisila od kratkoročnih projekata.
4. Standard kvaliteta zapošljavanja:
 - Potrebno je uvesti mjerljive indikatore; stabilnost zaposlenja, radna prava, nediskriminaciju i učešće radnika u donošenju odluka.
5. Registar Socijalnih preduzeća:
 - Uspostavljanje zvaničnog Registra radi praćenja broja zaposlenih, uslova rada i društvenog učinka.

6. Posebna zaštita ranjivih grupa:

- Svi zaposleni, posebno osobe sa invaliditetom, mladi, žene i dugorožno nezaposleni moraju imati jednak standard rada i zaštite.

Predlažemo da se razvoj socijalne i solidarne ekonomije odvija uz jasan uslov koji treba da je njen temelj a to je dostojanstven rad, socijalna sigurnost i poštovanje radničkih prava.

ODGOVOR:

U vezi s dostavljenim komentarima i konstruktivnim sugestijama na nacrt Strategije o socijalnoj i solidarnoj ekonomiji 2025–2029 s Akcionim planom 2026–2027, Ministarstvo rada, zapošljavanja i socijalnog dijaloga cijeni doprinos Saveza sindikata Crne Gore i smatra ga jednim od ključnih partnera za razvoj održivog i pravednog sistema socijalne i solidarne ekonomije.

U nastavku slijede odgovori na dostavljene komentare:

1. Zaštita radnika:

- Ministarstvo u potpunosti dijeli stav da se radna i socijalna prava moraju primjenjivati u svim subjektima socijalne i solidarne ekonomije. U skladu s tim:
 - Strategija već predviđa obavezu poštovanja radnog zakonodavstva, a u finalnoj verziji dodatno ćemo naglasiti primjenu svih propisa iz oblasti rada, socijalnog i penzijskog osiguranja;
 - Obaveza obezbjeđivanja ugovora o radu i drugih elemenata radnopravnog statusa prvenstveno će biti uređena Zakonom o socijalnoj ekonomiji, dok će Strategija dodatno afirmisati i podržati ove principe;
 - Pitanje prava na sindikalno organizovanje i kolektivno pregovaranje je primarno tema koja se uređuje Zakonom o socijalnoj ekonomiji, dok će Strategija dodatno afirmisati ove principe kroz definisanje osnovnih načela i mjera koje promovišu socijalni dijalog u sektoru.

2. Uloga sindikata:

- Saglasni smo da je uloga sindikata od važnog značaja. U skladu s tim:
 - Vodeća odgovornost za praćenje realizacije Akcionog plana nalazi se u Ministarstvu rada, zapošljavanja i socijalnog dijaloga, koje će obezbijediti redovnu komunikaciju i konsultacije sa svim akterima uključenim u sprovođenje Strategije, posebno sa institucijama i organizacijama nadležnim za realizaciju pojedinačnih aktivnosti. U tom okviru biće definisani i mehanizmi uključivanja socijalnih partnera, uključujući sindikate;
 - Ministarstvo će obezbijediti da sindikati budu uključeni u izradu podzakonskih akata koji proističu iz Strategije;
 - Pri definisanju standarda kvaliteta rada u sektoru SSE, sindikati će biti ravnopravni partneri u konsultativnom procesu.

3. Finansijska održivost:

- Prepoznaje se opravdana potreba za uspostavljanjem stabilnih i dugoročnih finansijskih mehanizama za podršku razvoju sektora socijalne i solidarne ekonomije. Predloženi Akcioni plan već uključuje više projekata i programa usmjerenih na jačanje potencijalnih

subjekata socijalne ekonomije, sa ciljem osnaživanja sektora. Očekivanje je da će se obim i intenzitet ove podrške dodatno povećati tokom narednog akcionog plana. Fokus nije samo na pružanju podrške subjektima socijalne ekonomije, već i na podsticanju njihove dugoročne samoodrživosti. U narednom periodu, posebno tokom trajanja Strategije, predviđeno je kombinovanje nacionalnih sredstava i EU fondova radi obezbjeđivanja stabilnijih i održivijih izvora finansiranja.

4. Standardi kvaliteta zapošljavanja

- Predloženi Akcioni plan već sadrži mjerljive indikatore usklađene sa definisanim ciljevima i aktivnostima, čime je obezbijeđena osnova za praćenje napretka u implementaciji Strategije. Stabilnost zaposlenja, poštovanje radnih prava i nediskriminacija predstavljaju temeljne principe radnog prava, koji se nedvosmisleno primjenjuju i na sektor socijalne i solidarne ekonomije. Princip učešća radnika u donošenju odluka posebno je karakterističan za socijalnu ekonomiju i biće dodatno normativno uređen Zakonom o socijalnoj ekonomiji. Dostavljeni komentar doprinosi sagledavanju šire slike i biće uzeti u obzir prilikom finalizacije dokumenta.

5. Registar socijalnih preduzeća:

- Uspostavljanje zvaničnog registra subjekata socijalne ekonomije je već predviđeno Strategijom, kao jedna od ključnih aktivnosti u Akcionom planu, koja je u nadležnosti Ministarstva rada, zapošljavanja i socijalnog dijaloga. Ovaj mehanizam biće ključan za transparentnost i planiranje politika.

6. Posebna zaštita ranjivih grupa:

- Ministarstvo u potpunosti podržava princip jednakih standarda rada za sve zaposlene, što je u skladu s važećom crnogorkom pravnom regulativom. Strategija već prepoznaje ranjive ciljne grupe i podržava njihovu prioritetnu uključenost na tržište rada kroz sektor socijalne i solidarne ekonomije, ali se istovremeno ne ograničava isključivo na ove grupe ljudi, već ostaje otvorena za sve zainteresovane aktere koji žele da se bave navedenom djelatnošću. Odgovornost za obezbjeđivanje inkluzivnih i dostojanstvenih radnih uslova, kao i jednake zaštite za sve zaposlene, odnosi se i na subjekte socijalne i solidarne ekonomije, što će biti dodatno naglašeno u finalnoj verziji Strategije.

- **Suzana Stijović**, predstavnik organizacije COSV, a u ime svih potpisnika Memoranduma o saradnji potpisanog između Ministarstva rada, zapošljavanja i socijalnog dijaloga, projekta YouSEED i 20 opština:

U skladu sa prioritetima Strategije razvoja socijalne i solidarne ekonomije 2025–2029 i obavezama iz Memoranduma o saradnji potpisanog između Ministarstva rada, zapošljavanja i socijalnog dijaloga, projekta YouSEED i 20 opština, dostavlja se prijedlog dopune Akcionog plana za 2026. godinu sa tri nove aktivnosti usmjerene na jačanje kapaciteta lokalnih samouprava i promociju socijalne i solidarne ekonomije. Predložene aktivnosti u potpunosti su usklađene sa strateškim i operativnim ciljevima Strategije, kao i sa ciljevima Memoranduma o saradnji.

Predlaže se dopuna u okviru:

- Strateškog cilja 2, operativnog cilja 2.2.

- Strateškog cilja 3, operativnog cilja 3.2.

U okviru Strateškog cilja 2 "Uspostaviti potpurnu infrastrukturu za razvoj SSE i razviti kompetencije o SSE", operativnog cilja 2.2 "Unaprijediti kompetencije za SSE", predlaže se uvrštavanje nove aktivnosti:

Aktivnost 1 – Dijalozi sa lokalnim akterima za implementaciju Strategije SSE (Operativni cilj 2.2)

- Strateški cilj: 2 – „Uspostaviti potpurnu infrastrukturu za razvoj SSE i razviti kompetencije o SSE“
- Operativni cilj: 2.2 „Unaprijediti kompetencije za SSE“

Aktivnost 2.2.7 (prijedlog): Održavanje konsultativnih sastanaka sa predstavnicima 20 opština potpisnica Memoranduma o saradnji, Ministarstvom rada, zapošljavanja i socijalnog dijaloga i drugim relevantnim akterima, u cilju implementacije MoU YouSEED projekta i promocije koncepta socijalne i solidarne ekonomije, kao i upoznavanja sa zakonodavnim i institucionalnim okvirom za SSE. Naknadno je dodata sugestija da se u nazivu aktivnosti doda "i integracije SSE u lokalne politike" iza "MoU YouSEED projekta i promocije koncepta socijalne i solidarne ekonomije".

Indikatori rezultata:

- broj održanih sastanaka sa opštinama i relevantnim akterima (najmanje 10 u 2026. godini);
- broj obuhvaćenih opština potpisnica Memoranduma (najmanje 20);
- broj učesnika na sastancima (najmanje 100 predstavnika lokalnih samouprava, ministarstva i drugih aktera).

Nadležne institucije: Ministarstvo rada, zapošljavanja i socijalnog dijaloga (MRZS), COSV, Agencija za lokalnu demokratiju (ALD), Mreža za ruralni razvoj Crne Gore (MRRCG), opštine potpisnice Memoranduma, organizacije civilnog društva.

Period realizacije: I - IV kvartal 2026. godine.

Finansiranje: bez dodatnih obaveza za državni budžet; realizacija kroz sredstva EU projekta YouSEED i drugih donatorskih programa i sopstvena sredstva partnera.

U okviru Strateškog cilja 2 "Uspostaviti potpurnu infrastrukturu za razvoj SSE i razviti kompetencije o SSE", operativnog cilja 2.2 "Unaprijediti kompetencije za SSE" predlaže se uvrštavanje nove aktivnosti:

Aktivnost 2 – Obuke i mentorski programi za unapređenje znanja i prakse u oblasti SSE (Operativni cilj 2.2)

- Strateški cilj: 2 – „Uspostaviti potpurnu infrastrukturu za razvoj SSE i razviti kompetencije o SSE“
- Operativni cilj: 2.2 „Unaprijediti kompetencije za SSE“

Aktivnost 2.2.8 (prijedlog): Organizacija lokalnih treninga u opštinama potpisnicama Memoranduma za predstavnike lokalnih samouprava i organizacija civilnog društva o politikama, postojećem zakonodavnom okviru i nacrtu zakona o socijalnoj i solidarnoj ekonomiji, kao i Strategiji razvoja SSE 2025–2029, sa fokusom na mogućnosti za lokalne politike i projekte, uključujući korisnike 23 podgranta u okviru projekta YouSEED.

Indikatori rezultata:

- broj održanih treninga u opštinama (najmanje 10 u 2026. godini);

- broj učesnika na treninzima (najmanje 100 učesnika, od čega najmanje 40% žena);
- broj opština u kojima su sprovedeni treninzi (najmanje 20 opština potpisnica Memoranduma).

Nadležne institucije: Ministarstvo rada, zapošljavanja i socijalnog dijaloga (MRZS), COSV, Agencija za lokalnu demokratiju (ALD), Mreža za ruralni razvoj Crne Gore (MRRCG), opštine potpisnice Memoranduma, organizacije civilnog društva aktivne u oblasti SSE.

Period realizacije: II - IV kvartal 2026. godine.

Finansiranje: bez dodatnih obaveza za državni budžet; realizacija kroz sredstva EU projekta YouSEED i drugih donatorskih programa i sopstvena sredstva partnera.

U okviru Strateškog cilja 3 "Povećati prepoznatljivost subjekata SSE i poboljšati njihov pristup tržištu", operativnog cilja 3.2 "Razvijati kanale distribucije i prodaje", predlaže se uvrštavanje nove aktivnosti:

Aktivnost 3 – Regionalni Sajam socijalne i solidarne ekonomije (Operativni cilj 3.2)

- Strateški cilj: 3 – „Povećati prepoznatljivost subjekata SSE i poboljšati njihov pristup tržištu“
- Operativni cilj: 3.2 „Razvijati kanale distribucije i prodaje“

Aktivnost 3.2.2 (prijedlog): Organizacija sajma socijalne i solidarne ekonomije za subjekte SSE i druge aktere koji učestvuju u nacionalnim i regionalnim projektima (npr. YouSEED, BOOST i drugi), radi prezentacije proizvoda i usluga široj javnosti i uspostavljanja poslovnih kontakata.

Indikatori rezultata:

- održan najmanje jedan sajam socijalne i solidarne ekonomije u 2026. godini;
- broj izlagača (najmanje 40 subjekata SSE i drugih aktera iz Crne Gore i regiona);
- broj posjetilaca sajma (najmanje 500 posjetilaca).

Nadležne institucije: Ministarstvo rada, zapošljavanja i socijalnog dijaloga (MRZS), COSV, projekti YouSEED i BOOST (i drugi relevantni projekti), opština/grad domaćin, Privredna komora Crne Gore, organizacije civilnog društva.

Period realizacije: II - IV kvartal 2026. godine.

Finansiranje: kombinacija sredstava donatora (EU projekti i drugi donatori) i sredstava lokalnog budžeta opštine/grada domaćina; bez ili uz minimalne dodatne obaveze za državni budžet, u skladu sa dogovorom sa partnerima.

Uvjereni smo da će predložene dopune Akcionog plana za 2026. godinu, usmjerene na jačanje kapaciteta lokalnih samouprava, promociju i implementaciju socijalne i solidarne ekonomije, značajno doprinijeti uspješnoj realizaciji Strategije razvoja SSE 2025–2029, te stoga molimo da ih Ministarstvo rada, zapošljavanja i socijalnog dijaloga razmotri i uključi u konačnu verziju Akcionog plana.

ODGOVOR:

Nakon razmatranja dostavljenih prijedloga, utvrđeno je da će sve tri aktivnosti biti uvažene i uvrštene u Akcioni plan za 2026-2027 godinu, uz sljedeća tehnička usklađivanja:

1. **Aktivnost 2.2.7 – Održavanje konsultativnih sastanaka sa predstavnicima opština potpisnica Memoranduma o saradnji, Ministarstvom rada, zapošljavanja i socijalnog dijaloga i drugim relevantnim akterima, u cilju implementacije MoU YouSEED projekta,**

promocije koncepta socijalne i solidarne ekonomije i integracije SSE u lokalne politike, kao i upoznavanja sa zakonodavnim i institucionalnim okvirom za SSE.

- U dijelu nadležnih institucija biće izvršeno usklađivanje redoslijeda tako da se na prvom mjestu navedu COSV, Agencija za lokalnu demokratiju (ALD) i Mreža za ruralni razvoj Crne Gore (MRRCG), a potom Ministarstvo rada, zapošljavanja i socijalnog dijaloga, imajući u vidu da su navedene organizacije nosioci aktivnosti i projekta i da će izvještavati o realizaciji.
- 2. **Aktivnost 2.2.8** – *Organizacija lokalnih treninga u opštinama potpisnicama Memoranduma za predstavnike lokalnih samouprava i organizacija civilnog društva o politikama, postojećem zakonodavnom okviru i nacrtu zakona o socijalnoj i solidarnoj ekonomiji, kao i Strategiji razvoja SSE 2025–2029, sa fokusom na mogućnosti za lokalne politike i projekte, uključujući korisnike 23 podgranta u okviru projekta YouSEED.*
- Aktivnost će biti uvrštena u Akcioni plan u predloženom sadržaju, uz usklađivanje redoslijeda nadležnih institucija na isti način kao kod prethodne aktivnosti.
- 3. **Aktivnost 3.2.2** – *Organizacija sajma socijalne i solidarne ekonomije za subjekte SSE i druge aktere koji učestvuju u nacionalnim i regionalnim projektima (npr. YouSEED, BOOST i drugi), radi prezentacije proizvoda i usluga široj javnosti i uspostavljanja poslovnih kontakata.*
- Aktivnost će biti prihvaćena, uz izmjenu u dijelu nadležnih institucija: iz liste će biti izostavljeni projekti YouSEED i BOOST (i drugi projekti), budući da se u Akcionom planu navode isključivo institucije i organizacije koje izvještavaju o realizaciji aktivnosti. Takođe će biti izvršeno usklađivanje redoslijeda nadležnih institucija u skladu sa prethodnim aktivnostima.

Radi potpunog usklađivanja Akcionog plana sa predloženim aktivnostima, od nosilaca aktivnosti biće zatraženo dostavljanje okvirnog iznosa koštanja za svaku od tri aktivnosti pojedinačno, u skladu sa metodologijom Akcionog plana, u kojem je finansijski okvir obavezna stavka.

Okruglom stolu, koji je održan dana 1. decembra 2025. godine, prisustvovalo je 25 osoba, a pored predstavnika Ministarstva rada, zapošljavanja i socijalnog dijaloga, prisustvovali su i predstavnici drugih organa državne uprave, civilnog sektora i socijalnih partnera. Prisutni su zaključili da je događaj protekao u izuzetno konstruktivnoj atmosferi, uz otvoren i kvalitetan dijalog svih aktera. Posebno je pohvaljen visok nivo organizacije, kao i spremnost učesnika da razmjenjuju iskustva i predlažu inovativna rješenja. Istaknuto je da je okrugli sto doprinio jačanju međusobnog povjerenja i partnerstva, te da je predstavljao primjer dobre prakse u povezivanju državnih institucija i civilnog društva. Učesnici su izrazili zadovoljstvo što je diskusija bila fokusirana na konkretne izazove i mogućnosti, a naglašeno je da ovakvi susreti značajno doprinose unapređenju socijalnog dijaloga i kreiranju inkluzivnih politika.

Komentare i predloge na okruglom stolu za nacrt Strategije razvoja socijalne i solidarne ekonomije 2025-2029 s Akcionim planom 2026-2027 dali su sljedeći prisutni:

- **Kerim Međedović**, predstavnik NVO Agencija za lokalnu demokratiju, izrazio je zadovoljstvo izradom Strategije razvoja socijalne i solidarne ekonomije, ističući njen društveni značaj i doprinos jačanju lokalne demokratije. Naglasio je da Strategija treba da

bude praktičan instrument, a ne samo formalni dokument, te da je važno razviti modele koji omogućavaju osnivanje socijalnih preduzeća pri javnim ustanovama koje se bave rehabilitacijom, inkluzijom i radno-okupacionim aktivnostima. Prepoznao je potencijal ovih ustanova da kroz socijalna preduzeća valorizuju rad korisnika i olakšaju njihovu reintegraciju u zajednicu.

Međedović je ukazao i na značaj Lokalnih akcionih grupa (LAG) u ruralnim područjima, koje posjeduju elemente socijalnih preduzeća i imaju stabilne izvore finansiranja kroz IPARD programe. Smatra da LAG-ovi mogu biti važan akter u razvoju socijalne ekonomije i promociji njenih vrijednosti.

U vezi sa Akcionim planom, predložio je uvrštavanje aktivnosti koje uključuju: sastanke sa opštinama, lokalne treninge, integraciju SSE u lokalne politike i organizaciju sajma socijalne ekonomije. Ove aktivnosti, prema njegovom mišljenju, daju praktičnu dimenziju Strategiji i doprinose njenoj primjeni na lokalnom nivou.

ODGOVOR:

Ministarstvo rada, zapošljavanja i socijalnog dijaloga cijeni komentare kao izuzetno korisne, posebno u dijelu koji se odnosi na jačanje lokalnih kapaciteta i potrebu za praktičnom primjenom strateških mjera.

Napominje se da organi državne uprave, javne ustanove i javna preduzeća, u skladu sa konceptom i definicijama socijalne ekonomije, ne mogu biti subjekti socijalne i solidarne ekonomije. Ipak, Ministarstvo prepoznaje značaj tema koje su istaknute, posebno u pogledu rehabilitacije, inkluzije i radno-okupacionih aktivnosti što može biti alternativni model uključivanja korisnika javnih ustanova na tržište rada, koji nije obuhvaćen ovom Strategijom.

U vezi sa statusom Lokalnih akcionih grupa (LAG), Ministarstvo konstatuje da je u toku proces izmjena Zakona o poljoprivredi i ruralnom razvoju, kojim će se potencijalno definisati uslovi za njihovo dalje funkcionisanje. Mogućnost njihovog prepoznavanja kao subjekata socijalne ekonomije može se razmatrati, ali isključivo u okviru Zakona o socijalnoj ekonomiji, koji je u pripremi. Ovo pitanje ne može biti uređeno Strategijom, već isključivo zakonskim rješenjem.

Takođe, tokom diskusije istaknuto je da će predlozi za dopunu Akcionog plana biti dostavljeni pisanim putem, što je i učinjeno. Sve tri aktivnosti su razmotrene i uvrštene u dopunjeni Akcioni plan, uz tehnička usklađivanja koja su detaljno navedena u izvještaju.

Ministarstvo cijeni doprinos predstavnika NVO sektora i lokalnih aktera, te će i u narednim fazama procesa nastaviti da podstiče dijalog i saradnju sa svim relevantnim partnerima.

- **Božina Stešević**, predstavnik NVO ADP ZID, izrazio je zadovoljstvo što je učestvovao u procesu izrade nacrtu Strategije razvoja socijalne i solidarne ekonomije 2025–2029 sa Akcionim planom 2026–2027. U svom izlaganju osvrnuo se na Akcioni plan, ocjenjujući da pojedini segmenti djeluju skromno i nedovoljno razrađeno. Istakao je da razumije okolnosti i kompleksnost procesa izrade dokumenta, te naglasio važnost nastavka razmjene mišljenja i sugestija kako bi se dodatno unaprijedila njegova praktična primjenljivost i operativna vrijednost.

ODGOVOR:

Ministarstvo rada, zapošljavanja i socijalnog dijaloga uvažava ocjenu da pojedini segmenti Akcionog plana djeluju skromnije razrađeni, pri čemu se ističe da je dokument nastajao u složenim okolnostima, uz ograničeno vrijeme i potrebu usklađivanja različitih sektorskih politika. Ministarstvo posebno cijeni naglašenu spremnost za dalju razmjenu mišljenja i sugestija, budući da će proces unapređenja Akcionog plana biti kontinuiran i usklađen sa razvojem zakonodavnog i institucionalnog okvira socijalne i solidarne ekonomije. U tom smislu, doprinos predstavnika civilnog sektora i drugih aktera ostaje od izuzetnog značaja za jačanje praktične primjenljivosti i operativne vrijednosti dokumenta.

- **Suzana Stijović**, predstavnik organizacije COSV, istakla je da više od dvadeset godina radi na temama povezanim sa socijalnom i solidarnom ekonomijom. Posebno je naglasila značaj projekta YouSEED, koji se zasniva na eksperimentisanju i razvoju inovativnih pristupa u ovoj oblasti. U svom izlaganju ukazala je na važnost približavanja koncepta socijalne ekonomije građanima i predstavljanja konkretnih rezultata koji se mogu postići. Naglasila je da je rad na terenu, posebno u lokalnim zajednicama, ključan za razvoj sektora. Istakla je i važnost ljudskih resursa kao nosilaca ideja i politika, kao i značaj umrežavanja za postizanje zajedničkih ciljeva i održivog razvoja.

ODGOVOR:

Ministarstvo rada, zapošljavanja i socijalnog dijaloga cijeni dugogodišnji angažmanu u oblasti socijalne i solidarne ekonomije i na doprinosu procesu izrade Strategije. Posebno se cijeni isticanje značaja inovativnih pristupa i iskustava razvijenih kroz projekat YouSEED, koji predstavlja važan primjer praktične primjene koncepta socijalne ekonomije na lokalnom nivou.

Ministarstvo u potpunosti prepoznaje važnost približavanja socijalne ekonomije građanima i jačanja vidljivosti rezultata koji se postižu u zajednicama. U tom smislu, rad na terenu i saradnja sa lokalnim akterima predstavljaju ključne elemente za uspješnu implementaciju Strategije. Takođe se uvažava naglašena uloga ljudskih resursa i umrežavanja, koji su od suštinskog značaja za razvoj sektora i ostvarivanje održivih efekata.

Komentari i preporuke iznijeti tokom izlaganja biće uzeti u obzir u daljem radu, posebno u dijelu koji se odnosi na jačanje kapaciteta lokalnih zajednica i unapređenje komunikacije i saradnje među akterima. Predložene aktivnosti za dopunu Akcionog plana dostavljene su i u pisanoj formi, te su razmotrene i obrađene u posebnom dijelu izvještaja.

- **Nađa Pavićević**, predstavnik NVO Sigurna ženska kuća, izrazila je posebno interesovanje za Strategiju, naglašavajući njen značaj za ranjive društvene grupe, a naročito za žene žrtve nasilja. Istakla je da segment Strategije koji se odnosi na njihovu socijalnu i ekonomsku integraciju ima potencijal da bude ključan za njihovo osnaživanje i povratak u društveni i ekonomski život. Ukazala je na važnost uvažavanja iskustava organizacija koje direktno rade sa žrtvama, jer one najbolje poznaju njihove potrebe i izazove. Posebno je naglasila značaj multisektorske saradnje – povezivanja institucija,

civilnog društva i privrednog sektora, kako bi se obezbijedila sveobuhvatna i održiva podrška ženama u procesu integracije.

ODGOVOR:

Ministarstvo rada, zapošljavanja i socijalnog dijaloga uvažava aspekte koji se odnose na položaj žena žrtava nasilja u kontekstu socijalne i solidarne ekonomije. Ministarstvo prepoznaje da je socijalna i ekonomska integracija žena žrtava nasilja od izuzetnog značaja i da ovaj segment Strategije može imati snažan uticaj na njihovo osnaživanje, samostalnost i dugoročnu reintegraciju.

Strategija jasno prepoznaje žene kao posebno ranjivu grupu, a mjere usmjerene na njihovu socijalnu i ekonomsku integraciju predstavljaju važan dio strateškog okvira. Tokom održanog okruglog stola naglašeno je da se mogu dostaviti pisani komentari sa specifičnim podacima i iskustvima koji se odnose na žene žrtve nasilja, kako bi se dodatno unaprijedila relevantnost i preciznost strateških mjera.

Uvažava se i naglašena potreba da se u kreiranju politika uzmu u obzir iskustva organizacija koje neposredno rade sa žrtvama, jer upravo one posjeduju najrelevantnija saznanja o njihovim potrebama i izazovima. Ministarstvo će nastaviti da podstiče saradnju sa organizacijama civilnog društva koje pružaju specijalizovane usluge, kako bi se obezbijedio kvalitetniji i sveobuhvatniji pristup. Takođe se prepoznaje značaj multisektorske saradnje, koja je jedan od ključnih principa Strategije. Povezivanje institucija, civilnog sektora i privrede predstavlja osnov za stvaranje održivih mehanizama podrške ženama u procesu socijalne i ekonomske integracije.

Mjesto i datum sačinjavanja izvještaja: Podgorica, 9. decembar 2025. godine

Naziv organizacione jedinice ministarstva koja je odgovorna za pripremu nacrtu zakona, odnosno strategije: Direktorat za socijalnu ekonomiju, volonterizam i saradnju s civilnim sektorom

 **MINISTARKA**
Naida Nišić